

LUB, Klaas
Netherlands Documentation Project
Dutch
RG-50.570*0027

Klaas Lub wordt geïnterviewd vanwege zijn werk bij de Nederlandse Spoorwegen gedurende de oorlog. Hij heeft hierdoor te maken gekregen met de transporten van joden naar Westerbork. Eén transport heeft hij zelf ook gereden. Er wordt in het interview ingegaan op de vraag hoe er moreel met dergelijke transporten werd om gegaan en er is aandacht voor de kennis die er was. Daarnaast vertelt Klaas Lub veel over de oorlogsdagen in mei 1940 toen hij vocht bij Alblasserdam en Dordrecht.

File 1 of 2

**[01:] 01:34:30 – [01:] 12:02:21
00:34 – 11:14**

Klaas Lub vertelt dat hij op 31 augustus 1919 in Andijk geboren werd; beschrijft de streek waar hij geboren is; beschrijft het werk van zijn vader als machinist van een watergemaal; geeft aan dat het gezin niet religieus was; vertelt over de verhuizing van het gezin naar Hasselt in de provincie Overijssel wat hij beschrijft als echt een boerenstreek waar iedereen op klompen liep; geeft aan op de Mulo in Zwolle zijn opleiding te hebben gehad; onderstreept de gemoedelijke sfeer tussen katholieke, hervormden en joden; geeft aan dat het gezin niet politiek bewust was, vertelt over zijn diensttijd vanaf 1939 bij het Tweede Regiment Wielerijders in Apeldoorn waar hij onderofficier was geworden.

**[01:] 12:02:22 – [01:] 20:59:14
11:15 – 20:06**

Klaas Lub vertelt over zijn mobilisatie in Oirschot en de verhoudingen tussen de jongens onderling; geeft aan dat ze geen oorlog verwachtten; beschrijft het begin van de oorlog toen er bommen gegooid werden op vliegveld Eindhoven; vertelt over de opmars richting vliegveld Waalhaven bij Rotterdam; vertelt over een gevecht bij de brug in Alblasserdam en het bombardement op deze plaats aangezien het dorp een toegangsweg vormde tot het noorden van Nederland; vertelt over jongens die omkwamen; geeft aan dat ze vervolgens richting Dordrecht vertrokken.

**[01:] 20:59:15 – [01:] 29:18:15
20:07 – 30:04**

Klaas Lub wordt emotioneel wanneer hij vertelt over de gevechten in Dordrecht bij met name de Friese brug; beschrijft hoe gek oorlog kan zijn aan de hand van een voorbeeld waarbij hij vertelt dat inwoners van Dordrecht zomaar tussen het vechten de weg overstaken; geeft aan dat de Nederlandse soldaten niet geoefend waren in het vechten in een stad en bovendien niet het juiste materieel hadden, in tegenstelling tot de Duitsers; benadrukt het geluk dat hij gehad heeft; vertelt over de terugtrekking van het Nederlandse leger; beschrijft de harde realiteit van de oorlog en geeft aan dat er wat hem betreft geen helden waren.

[01:] 29:18:16 – [01:] 38:54:13
30:05 – 40:04

Klaas Lub geeft aan dat er onder de soldaten het gevoel leefde dat het Franse leger wel te hulp zou schieten; vertelt over de broer van Anton Mussert, de leider van de nationaalsocialistische beweging in Nederland, die de leiding had over een afdeling van het leger in Dordrecht en aan had gegeven dat de Fransen onderweg waren; vertelt dat deze Mussert door eigen troepen is doodgeschoten; beschrijft de capitulatie en het laatste gevecht daarvoor in Papendrecht; vertelt over de inkwartiering bij familie De Jong in Papendrecht waarna hij na tien dagen weer naar zijn ouderlijk huis mocht terugkeren; vertelt over het geestelijke effect van de oorlog; vertelt kort over zijn werk voor het verzet; vertelt over de loopgraven die mensen moesten maken aan de IJsellinie in 1943-1944; keert terug naar 1940 en vertelt dat hij na instrumentenmaker leerling-machinist werd bij de spoorwegen.

[01:] 38:54:14 – [01:] 48:09:10
40:05 – 50:09

Klaas Lub gaat in op het gevaar van beschietingen dat het werk op de locomotief met zich mee bracht; vertelt dat het kolentreinen waren waarbij hij het vuur brandende moest houden en moest invallen als machinist in geval van een noodgeval; vertelt dat hij allerlei soorten treinen reed; noemt de verschillende anti-joodse maatregelen jegens de joden op, ze mochten ook niet meer met de trein reizen; beschrijft de afwijzende reactie van het niet-joodse deel van de Nederlanders op de Jodenvervolgung; geeft aan dat de Duitsers zich aanvankelijk nog correct gedroegen in tegenstelling tot Nederlandse Landwacht; vertelt over een vriend van hem, Piet van Laarhoven, die na een distributiekantoor overvallen te hebben door Nederlandse mannen gefusilleerd werd; geeft aan zelf weinig nare dingen van dichtbij te hebben gezien; vertelt over zijn werk als wagenmeester die de treinen vooraf diende te controleren; vertelt over de treinen met joden die in Zwolle aankwamen en op weg waren naar Westerbork; vertelt dat er weleens aan de noodrem getrokken werd en dat er in deze treinen naast joden ook veel Duitsers als bewaking zaten.

[01:] 48:09:11 – [01:] 58:03:07
50:10 – 01:00:00

Klaas Lub geeft aan dat hij heel dichtbij deze treinen kon komen; is van mening dat hij, als hij had geweten wat er met de joden zou gebeuren, heel anders gehandeld zou hebben; beschrijft hoe de treinen er uit zagen, het waren toen nog geen goederenwagens; vertelt over een paspoort dat uit een dergelijke 'Jodentrein' gegooid werd in buurt van de Meppel; vertelt dat er in het paspoort naast een telefoonnummer geschreven stond: 'Geef bringer dezes veel geld'; beschrijft hoe hij contact legt met de bedoelde ontvanger van het paspoort; beschrijft het gesprek met twee mannen die het op kwamen halen; geeft aan dat de joodse man in de trein waarschijnlijk hulp van hen wilde hebben omdat hij meende niet in die trein te horen; benadrukt geen geld te hebben gehad voor deze actie en dat ook niet had willen hebben.

[01:] 58:03:08 – [02:] 04:19:23
01:00:01 – 01:06:33

Klaas Lub vertelt dat hij geen contact kon hebben met de joden in de trein vanwege de Duitse bewaking; herinnert zich de geslaagde vlucht van een joodse vrouw die de trein uitrende, Zwolle in; geeft aan dat de deuren van de treinen niet op slot konden; denkt dat de joden in de trein niet wisten waar ze heen gingen; verdedigt zichzelf door aan te geven het zelf ook niet

geweten te hebben; vertelt dat hij in de treinen mannen en vrouwen zag; geeft aan dat hij toentertijd de bevoegdheid had een trein, in geval van een door hem waargenomen defect, leeg te laten stappen; geeft aan dat hij achteraf gezien anders had kunnen handelen; vertelt dat hij dacht dat ze moesten werken; geeft aan dat het na de oorlog heel anders bleek; vertelt als militair na de oorlog in Bergen-Belsen te zijn geweest.

File 2 of 2

**[03:] 00:16:04 – [03:] 09:42:04
00:13 – 10:02**

Klaas Lub kan zich niet herinneren wanneer hij de eerste 'Jodentreinen' voorbij zag komen; geeft aan dat hij als leerling-machinist weleens vanuit Zwolle meegereden is tot aan Westerbork; geeft aan dat dit oorspronkelijk een veewagen/goederentrein was, die nu vol zat met joden; beschrijft dat ze rustig en gelaten uitstapten in Westerbork; vertelt dat hij gedurende deze rit het vuur brandende moest houden; benadrukt dat hij niet wist wat er in de wagons zat; geeft aan dat hij daar pas in Westerbork achter kwam; weet nog wel dat de locomotief van het type 1700 was; herhaalt dat hij niet wist dat er mensen in de wagons zaten.

**[03:] 09:42:05 – [03:] 19:17:06
10:03 – 20:01**

Klaas Lub beschrijft een kale vlakte als station Westerbork en geeft aan het kamp zelf niet te hebben gezien; was overdonderd doordat er plotseling mensen uit de trein kwamen; benadrukt nogmaals niet geweten te hebben dat er joden in de trein zaten; geeft wel aan dat bekend was dat dergelijke treinen met goederenwagons reden met joodse mensen erin; geeft aan hoe er onderling over deze treinen gesproken werd; vertelt over een treintransport waarin een neergestort Engels vliegtuig zat waaruit hij een complete zendinstallatie stal; vertelt over een ander neergestort Engels vliegtuig en geeft aan dat hij alle spullen van deze Engelse vlieger verstopte in het watergemaal van zijn vader; keert terug op de treinen en geeft aan dat er voor het werk ook wel een zekere dwang werd gevoeld; geeft aan veel met het eigen leven bezig te zijn geweest en haalt hier enkele voorbeelden van aan over vrienden die ondergedoken waren; vertelt over een vriend die zich uit de gevangenis heeft gezaagd.

**[03:] 19:17:07 – [03:] 28:51:18
20:02 – 30:00**

Klaas Lub ziet zijn gebrekkige kennis toentertijd als onkunde; geeft aan dat hij maar één keer een trein met joden gereden heeft; geeft aan dat er op de Engelse radio op aangedrongen werd om geen treinen meer te rijden; herinnert zich niet dat er iets over de joden werd gezegd; vertelt dat hij in zowel Zwolle als Haren in de kost heeft gezeten; vertelt dat hij zich heeft ziek gemeld bij de spoorwegen om andere de 'Jodentreinen'; kan zich geen machinist herinneren die richting het oosten is gereden en dat er eigenlijk ook niet onderling over gesproken werd, het was een taboe; vertelt dat de uitzendingen over Dachau en het latere bezoek aan Bergen-Belsen enorme indruk op hem maakten; vertelt over het contact tussen Duitse en Nederlandse militairen.

[03:] 28:51:19 – [03:] 39:30:10

30:01 – 41:05

Klaas Lub vertelt over de haat jegens Duitsers; vertelt nogmaals uitvoerig over het bombardement op Alblasterdam en geeft aan geen angst gekend te hebben; beschrijft hoe er gevochten werd en legt uit hoe hij met een brisantgranaat vermoedelijk 4 Duitse officieren zwaar verwond heeft; denkt dat veel mensen op het platteland niet wisten dat de joden afgevoerd werden; kan zich niet herinneren dat er op Engelse radio over de joden gesproken werd; gaat nogmaals in de op vraag naar de gesprekken onder collega's over de transporten met joden en ontkent dat er over gesproken werd; herinnert zich alleen dat de joden moesten werken hoewel hij dit tegelijk toen ook niet als normaal beschouwde.

[03:] 39:30:11 – [03:] 46:15:00
41:06 – 47:25

Klaas Lub benadrukt dat werk gewoon werk was; geeft aan nooit geweten te hebben dat er transporten richting Duitsland vertrokken vanaf Westerbork; geeft aan dat doorvragen naar wat er gebeurde niet paste bij de mensen die werkten bij de spoorwegen, het was een apart slag volk; raakt geëmotioneerd wanneer hij vertelt over Bergen-Belsen; had graag tijdens de oorlog willen weten wat er gebeurde; geeft aan dat achteraf terug kijken makkelijk is; beseft dat hij zelf ook veel geluk heeft gehad; haalt een internetpagina aan waarop meer staat over de gevechten van zijn eenheid in Dordrecht in mei 1940.